

ІННОВАЦІЙНИЙ РОЗВИТОК УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ТА НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ

©2026 ХАУСТОВА В. Є., КИЗИМ М. О., ПРОНОЗА П. В., КОСС А. В.

УДК 330.341.1:339.92(477)
JEL: F55; O31; O38; O52

Хаустова В. Є., Кизим М. О., Проноза П. В., Косс А. В. Інноваційний розвиток України та Європейського Союзу: порівняльний аналіз та напрями державної політики

Стаття присвячена порівняльному аналізу інноваційного розвитку України та Європейського Союзу як передумові формування ефективної державної інноваційної політики в контексті курсу на європейську інтеграцію та післявоєнного відновлення національної економіки на засадах високотехнологічного зростання. Метою статті є комплексне зіставлення інноваційних систем України та ЄС за кількісним, нормативно-правовим, інституційним і стратегічним вимірами та обґрунтування на цій основі пріоритетних напрямів державної політики. У дослідженні використано методи порівняльного, статистичного та структурно-логічного аналізу. Встановлено, що інтенсивність витрат на дослідження та розробки в Україні (близько 0,33% ВВП) майже усемеро нижча за середній рівень ЄС (близько 2,2% ВВП), а за методологією European Innovation Scoreboard 2025 Україна належить до групи початкових інноваторів (emerging innovators), демонструючи результативність нижче 70% середнього рівня ЄС. Доведено, що розрив між інноваційними системами України та ЄС має системний, а не фрагментарний характер і охоплює застарілість базового законодавства, відсутність єдиного центру формування інноваційної політики, відсутність інфраструктури масштабування технологій (Pilot Plants, FOAK) і неінтегрованість інноваційної та промислової стратегій. Обґрунтовано комплекс заходів державної політики за трьома напрямками – прийняти (нормативно-правові акти), створити (інституції) та розробити (стратегії), реалізація яких дозволить сформувати єдину національну систему інноваційного розвитку України, наближену до європейської моделі. Результати дослідження можуть бути використані органами державної влади під час розроблення законодавчих і стратегічних документів у сфері інноваційної політики.

Ключові слова: інноваційний розвиток; інноваційна політика; інноваційна система; Європейський Союз; європейська інтеграція; ДіР; інноваційна інфраструктура; пілотні виробництва; технологічні парки; повоєнне відновлення.

Рис.: 1. Табл.: 6. Бібл.: 33.

Хаустова Вікторія Євгенівна – доктор економічних наук, професор, директор Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: v.khaust@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5895-9287>

Кизим Микола Олександрович – доктор економічних наук, професор, член-кореспондент НАН України, головний науковий співробітник відділу промислової політики та енергетичної безпеки, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: m.kyzym@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8948-2656>

Проноза Павло Володимирович – доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів і кредиту, Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця (просп. Науки, 9а, Харків, 61165, Україна)

E-mail: ppv@hneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8130-4564>

Косс Антон Володимирович – здобувач, Науково-дослідний центр індустріальних проблем розвитку НАН України (пров. Інженерний, 1а, 2 пов., Харків, 61166, Україна)

E-mail: akoss@kah.com.ua

UDC 330.341.1:339.92(477)
JEL: F55; O31; O38; O52

Khaustova V. Ye., Kyzym M. O., Pronoza P. V., Koss A. V. Innovative Development of Ukraine and the European Union:

A Comparative Analysis and Directions of State Policy

The article presents a comparative analysis of the innovation development of Ukraine and the European Union as a precondition for shaping an effective state innovation policy in the context of European integration and the post-war recovery of the national economy on the basis of high-tech growth. The purpose of the article is a comprehensive comparison of the innovation systems of Ukraine and the EU across the quantitative, legal, institutional and strategic dimensions, and, on this basis, the substantiation of priority directions of public policy. Methods of comparative, statistical and structural-logical analysis are used. It is established that the intensity of R&D expenditure in Ukraine (about 0.33% of GDP) is almost seven times lower than the EU average (about 2.2% of GDP), while, according to the European Innovation Scoreboard 2025 methodology, Ukraine belongs to the group of emerging innovators, performing below 70% of the EU average. It is proved that the gap between the innovation systems of Ukraine and the EU is systemic rather than fragmentary and covers the obsolescence of the basic legislation, the absence of a single centre of innovation policy formulation, the lack of technology-scaling infrastructure (Pilot Plants, FOAK), and the non-integration of innovation and industrial strategies. A set of policy measures is substantiated along three directions — to adopt (legal acts), to create (institutions) and to develop (strategies) — the implementation of which would allow forming a unified national innovation development system of Ukraine, approximated to the European model. The results of the study can be used by public authorities in developing legislative and strategic documents in the field of innovation policy.

Keywords: innovation development; innovation policy; innovation system; European Union; European integration; R&D; innovation infrastructure; Pilot Plants; technology parks; post-war recovery.

Fig.: 1. Tabl.: 6. Bibl.: 33.

Khaustova Viktoriia Ye. – D. Sc. (Economics), Professor, Director of the Research Center for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: v.khaust@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5895-9287>

Kyzym Mykola O. – D. Sc. (Economics), Professor, Corresponding Member of NAS of Ukraine, Chief Research Scientist of the Department of Industrial Policy and Energy Security, Research Center for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: m.kyzym@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8948-2656>

Pronoza Pavlo V. – D. Sc. (Economics), Professor, Professor of the Department of Finance and Credit, Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics (9a Nauky Ave., Kharkiv, 61165, Ukraine)

E-mail: ppv@hneu.edu.ua

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8130-4564>

Koss Anton V. – Applicant, Research Center for Industrial Problems of Development of NAS of Ukraine (2 floor 1a Inzhenernyi Ln., Kharkiv, 61166, Ukraine)

E-mail: akoss@kah.com.ua

Інноваційний розвиток є визначальним чинником конкурентоспроможності національної економіки та однією з передумов післявоєнного відновлення України на засадах високотехнологічного зростання. Обраний Україною курс на європейську інтеграцію, підкріплений статусом кандидата на вступ до ЄС та участю в програмі Horizon Europe як асоційованої держави, зумовлює потребу систематичного зіставлення національної інноваційної системи з моделлю Європейського Союзу. Таке зіставлення дає змогу не лише виявити масштаб і природу наявного розриву, а й окреслити конкретний перелік нормативно-правових, інституційних і стратегічних рішень, необхідних для його подолання.

Актуальність теми посилюється тим, що повоєнне відновлення України досить часто наразі розглядається переважно крізь призму інфраструктурної відбудови, тоді як формування сучасної інноваційної системи – законодавчої бази, інститутів розвитку й узгоджених стратегій – залишається на другому плані. Водночас саме інноваційна спроможність визначає: відновлення економіки відбудеться за екстенсивною моделлю чи на засадах технологічного оновлення та зростання доданої вартості.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Попри задекларований курс на європейську інтеграцію та підтримку з боку партнерів, інноваційна система України продовжує суттєво відставати від системи ЄС, а темпи адаптації національного законодавства, інституційної архітектури та стратегічного планування до європейських стандартів залишаються повільними. Наукова та практична проблема полягає в тому, що наявні оцінки цього розриву здебільшого мають фрагментарний характер, зосереджуючися або на окремих кількісних показниках (обсяг фінансування ДіР, позиція в

міжнародних рейтингах), або на окремих інституційних чи законодавчих аспектах, тоді як цілісного, багатовимірного порівняння, здатного стати основою для системних управлінських рішень, бракує. Це ускладнює формування узгодженої державної політики, яка охоплювала б одночасно нормативно-правову, інституційну та стратегічну складові інноваційного розвитку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Питання інноваційного розвитку України в контексті європейської інтеграції останніми роками набуло значної уваги в науковій літературі.

Офіційна статистична база порівняння більшою мірою наразі формується щорічними звітами European Innovation Scoreboard Європейської Комісії, зокрема виданням 2025 року, яке відносить Україну до групи початкових інноваторів (*emerging innovators*) [1], а також даними Eurostat щодо валових внутрішніх витрат на дослідження та розробки (GERD) у країнах ЄС [2] і показниками Світового банку та Eurostat щодо частки витрат на ДіР у ВВП України [3].

Дослідженню різних аспектів проблематики інноваційного розвитку України присвячено роботи багатьох вітчизняних вчених, зокрема відділення економіки НАН України. Комплексним довоєнним дослідженням науковців відділення стала Національна доповідь «Інноваційна Україна 2020», у якій було викладено комплексне стратегічне бачення інноваційного розвитку країни на загальнонаціональному рівні [4]. У воєнний період бачення окремих аспектів інноваційного розвитку країни були висвітлені в низці колективних досліджень вчених, зокрема у Візії відділення економіки НАН України «Повоєнне відродження України» [5] та Національній доповіді «Збереження і розвиток України в умовах війни та миру» [6].

Серед здобутків науковців відділення у сфері інноваційного розвитку необхідно відзначити ряд досліджень, проведених в Інституті економіки та прогнозування НАН України, зокрема академіка Гейця В. М., яким у роботі [7] досліджено соціалізацію як фундаментальну передумову успішності моделей суспільного розвитку, зокрема інноваційної спроможності країни, а в роботі [8] – у співавторстві з Бурлай Т. В. і Близнюк В. В., обґрунтовано діалектичну модель соціалізації суспільства, за якою соціальні інновації є необхідною умовою довгострокової суспільної трансформації, та порівняно досвід України та ЄС у формуванні системи соціальної резильєнтності національної економіки. У роботі [9] Гейцем В. М. проаналізовано суперечності між досягненням рівня життя через прибуткові технології та сталим природокористуванням, визначено перспективи інноваційно-промислового розвитку України через наявні технологічні переваги – космічну галузь, атомну енергетику, біоенергетику, в поєднанні з підтримкою перекваліфікації кадрів у процесі повоєнного відновлення.

Питанням розвитку інноваційної системи України в європейському науково-технологічному просторі та узгодження інноваційної політики України зі стандартами ЄС, індустріалізації на засадах інклюзивного розвитку присвячено дослідження Єгорова І. Ю., Рижкової Ю. О., Кіндзерського Ю. В. та ін. [10–13]. Людський вимір інноваційного розвитку висвітлює академік Лібанова Е. М. (Інститут демографії та досліджень якості життя імені М. Птухи НАН України), аналізуючи втрати людського, зокрема дослідницького, капіталу України внаслідок війни, та обґрунтовує механізми його відновлення в повоєнний період [14]. Питання неоіндустріальної модернізації промисловості на інноваційній основі розробляють вчені Інституту економіки промисловості НАН України, обґрунтовуючи неоіндустріальну модель на основі конвергентних NBIC-технологій та інвестиційно-інноваційний сценарій розвитку промисловості України. Проблематику інтеграції України до Європейського дослідницького простору (ERA) розкрито в роботах Підорицевої І. Ю., де досліджено стан, виклики та заходи прискорення євроінтеграції України у сфері досліджень та інновацій [15], а також можливості й етапи інтеграції національної дослідницької системи до ERA у воєнний та післявоєнний періоди [16].

Регіональний вимір інноваційної політики досліджується науковцями ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долишнього НАН України». Так, Сторонянською І. З. і Залуцьким І. Р. у роботі [17] обґрунтовано, що чинне підзаконне регулювання впровадження смарт-спеціалізації в

Україні відхиляється від методології ЄС, і обґрунтовано окремі зміни до законодавства для приведення його у відповідність до європейських стандартів. Прикладні напрацювання з реструктуризації промисловості на інноваційній основі, обґрунтування розбудови індустріальної системи, індустріальної політики, визначення промислових кластерів і технологічних платформ, інвестиційно-інноваційного сценарію розвитку країни – здійснюються вченими Науково-дослідного центру індустріальних проблем розвитку НАН України [18–22].

Серед досліджень українських учених також варто відзначити роботу Давидюк О. зі співавторами, якими обґрунтовано напрями уніфікації інноваційного потоку в Україні в умовах європейської інтеграції, збройного конфлікту та перспектив повоєнної відбудови, наголошуючи на потребі узгодження національних інструментів підтримки інновацій із інструментарієм ЄС [23]; дослідження прикладних аспектів інноваційного розвитку бізнес-структур в Україні Бут-Гусаїма О. Г. [24]; роботу Іващенко А. зі співавторами, якими розглянуто запровадження smart-спеціалізації як інструменту регіональної інноваційної політики за методологією Joint Research Centre ЄС та оцінено застосовність цієї методології до українських регіонів [25].

Високо оцінюючи внесок наведених досліджень, слід зазначити, що вони переважно зосереджені на окремих вимірах проблеми – на зіставленні певних показників, або на дослідницькій інфраструктурі (ERA), або на регіональній смарт-спеціалізації, або на окремих інструментах підтримки бізнесу та ін. Відкритим залишається питання інтегрованого, наскрізного порівняння інноваційних систем України та ЄС одночасно за нормативно-правовим, інституційним і стратегічним вимірами з формулюванням конкретного переліку актів, інституцій і стратегій, необхідних Україні. Це визначається тією науковою прогалиною, яка потребує подальшого вивчення та на яку спрямоване дане дослідження.

Метою статті є комплексне порівняння інноваційних систем України та Європейського Союзу за кількісно-якісним, нормативно-правовим, інституційним і стратегічним вимірами та обґрунтування на цій основі напрямів державної політики, що сприятимуть наближенню інноваційної системи України до європейської моделі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Відповідно до мети роботи порівняння інноваційних систем України та ЄС пропонується здійснювати послідовно за чотирма аналітичними

вимірами – кількісно-якісним, нормативно-правовим, інституційним і стратегічним, – що дозволяє сформувати цілісну картину наявного розриву між національною та європейською інноваційними системами та обґрунтувати узгоджені напрями державної політики щодо його подолання.

Структурне порівняння інноваційного розвитку України та ЄС передбачає визначення масштабів відставання України за основними показниками (табл. 1).

рамкових актів за основними блоками інноваційної політики – задля виявлення наявних прогалин і визначення першочергових дій щодо їх подолання (табл. 3).

Наведені в табл. 3 дані демонструють принципovu відмінність архітектури регулювання інноваційної діяльності в Україні та ЄС. Замість єдиної системи взаємопов'язаних регламентів і програм ЄС (Horizon Europe, EIC, EIT, ERA, Digital Europe, Chips Act, Net-Zero Industry Act) Україна спирається переважно на досить застарілий базовий За-

Таблиця 1

Кількісно-якісні показники інноваційного розвитку ЄС та України

Показник / вимір	Європейський Союз	Україна
Витрати на ДіР (% ВВП), GERD	≈ 2,2% (2024 р.); ціль ЄС – 3%	≈ 0,33% (2023 р.)
Класифікація за EIS 2025	Інноваційні лідери / сильні / помірні інноватори	Початковий інноватор (Emerging), нижче 70% середнього рівня ЄС
Частка бізнесу у фінансуванні НДДКР	≈ 66%	Переважно державний сектор, вкрай низька частка бізнесу
Координація політики	Єдиний центр (Європейська Комісія, DG RTD)	Повноваження розпорошені між МОН, Мінекономіки, Мінцифри
Інфраструктура масштабування (Pilot Plants, FOAK)	Системно інтегрована у програми	Практично відсутня, демонструє найбільший розрив з ЄС
Венчурний капітал і «довгі гроші»	Розвинений ринок, EIB/EIF	Обмежене банківське фінансування, брак довгого капіталу

Джерело: складено авторами за Eurostat (R&D expenditure, 2024–2025) [2]; European Innovation Scoreboard 2025 [1]. Показники наведено за останніми доступними даними.

Наведені в табл. 1 показники засвідчують, що відставання інноваційного розвитку України від країн ЄС має не лише інституційний, а й ресурсний характер. Інтенсивність витрат на дослідження та розробки в Україні (близько 0,33% ВВП) майже всемоєро нижча за середній рівень ЄС (близько 2,2% ВВП) і багатократно нижча за цільовий орієнтир ЄС у 3%. За методологією European Innovation Scoreboard 2025 Україна належить до групи початкових інноваторів (*emerging innovators*), тобто демонструє результативність нижче 70% середнього показника ЄС. Водночас структурною відмінністю є джерело фінансування: якщо в ЄС близько двох третин витрат на ДіР забезпечує бізнес, то в Україні домінує державний сектор за загальним низького обсягу фінансування.

Оснoву державної політики країн в усіх сферах формують ті ключові документи, що визначають її цілі, пріоритети, інституції та механізми. У табл. 2 зіставлено ключові документи інноваційної політики ЄС та України.

Більш детальне порівняння ЄС та України у сфері інноваційного розвитку за нормативно-правовим виміром потребує аналізу та зіставлення

кон «Про інноваційну діяльність», що не враховує сучасних моделей оцінювання зрілості технологій (TRL, MRL, IRL, CRL) та інструментів масштабування (Pilot Plants, FOAK). Найбільш обмежувачими інноваційний розвиток прогалинами є: відсутність законодавства про пілотні й демонстраційні виробництва та про дослідницьку інфраструктуру, а також слабкий правовий зв'язок між індустріальними парками та інноваційною діяльністю. Як наслідок, законодавство України охоплює окремі елементи інноваційного циклу, але не забезпечує його повноти – від науки до промислового впровадження.

Згідно з цілим рядом сучасних досліджень інституційна ефективність є ключовим фактором забезпечення сталого економічного зростання країн [33]. Це обумовлює важливу роль інституційного виміру зіставлення, який стосується інституцій, що формують і реалізують інноваційну політику. У табл. 4 наведено порівняння інституційної архітектури ЄС та України за основними блоками.

Інституційне порівняння, узагальнене в табл. 4, дозволяє визначити дві системні прогалини. По-

Ключові документи інноваційної політики ЄС та України

Категорія документа	Європейський Союз	Україна
Базовий (рамковий) акт	Відсутній єдиний кодифікований акт; систему формують Договір про функціонування ЄС (статті про дослідження) та рамкова програма Horizon Europe (Регламент 2021/695)	Закон України «Про інноваційну діяльність» (2002) та Закон «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності» (2011) – застарілі, не охоплюють сучасні інструменти
Програма фінансування досліджень та інновацій	Horizon Europe (2021–2027) – бюджет понад 93 млрд євро; EIC, ERC, MSCA	Участь у Horizon Europe як асоційована держава (з 09.06.2022); Національний фонд досліджень України; Фонд розвитку інновацій (USF)
Стратегічний документ	New European Innovation Agenda (2022); EU Industrial Strategy	Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року (розпорядження КМУ № 526-р, 2019); WINWIN 2030 (2025)
Дослідницький простір	European Research Area (ERA); ERA Policy Agenda	Поступова інтеграція до ERA як країни-кандидата; внутрішня система ще не сформована
Цифрові інновації	Digital Europe Programme	Стратегія цифрового розвитку інновацій WINWIN 2030
Індустріальні / секторальні акти	Chips Act, Net-Zero Industry Act, Critical Raw Materials Act	Закон «Про індустріальні парки» – слабкий зв'язок з інноваціями
Інфраструктура та масштабування	Програми підтримки Pilot Plants, FOAK, EDIH у складі Horizon/Digital Europe	Спеціальні акти відсутні – наявний найбільший нормативний розрив
Інтеграційна / договірна рамка	Угоди про асоціацію до програм ЄС	Угода про асоціацію Україна–ЄС (розділ про науку та технології); інструмент Ukraine Facility

Джерело: складено авторами за [1; 26–32].

перше, відсутність єдиного центру інноваційної політики: в ЄС цю функцію виконує Європейська Комісія (DG RTD), тоді як в Україні повноваження розподілені між кількома міністерствами, що ускладнює узгоджену політику. По-друге, відсутність ланок, які забезпечують перехід від досліджень до виробництва, – мережі прикладних інститутів (аналогів Fraunhofer, VTT, CEA), інженерних центрів, промислових лабораторій (Industrial Labs) і, особливо, пілотних (дослідно-промислових) виробництв (Pilot Plants). Саме брак пілотних виробництв становить найбільший розрив інноваційної системи. Доповнює картину обмеженість механізмів довгострокового («довгого») капіталу, тоді як в ЄС діють EIB (Європейський інвестиційний банк – European Investment Bank) та EIF (Європейський інвестиційний фонд – European Investment Fund).

Наступний стратегічний вимір стосується програмних документів ЄС та України у сфері інноваційного розвитку. В табл. 5 зіставлено стратегії ЄС та України за вісьма блоками.

Стратегічне порівняння показує, що Україна має окремі документи у сфері інноваційного роз-

витку (Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року, ініціатива WINWIN 2030, часткове впровадження смарт-спеціалізації), проте їм бракує інтеграції між собою та з промисловою політикою. Ключова прогалина – у відсутності промислово-інноваційної стратегії, яка б пов'язувала інноваційну та промислову політику в єдине ціле, тоді як ЄС реалізує таку інтеграцію через EU Industrial Strategy. Бракує також окремих стратегій розвитку Deep-Tech, Pilot Plants/FOAK та інноваційної інфраструктури, унаслідок чого остання розвивається фрагментарно.

Оцінювання наявного в ЄС та Україні законодавства у сфері інноваційної політики доцільно здійснювати за трьома критеріями: *якість* (повнота й сучасність), *дієвість* (наявність механізмів і фінансування реалізації) та *вплив* (фактичний результат). Узагальнені оцінки наведено в табл. 6.

Аналізуючи чинне законодавство, необхідно відзначити, що документи ЄС вирізняються високою якістю: вони утворюють цілісну, взаємоузго-

Таблиця 3

Порівняння законодавства у сфері інноваційного розвитку

Блок	ЄС	Україна	Існуючі в Україні прогалини	Що доцільно розробити та прийняти
Рамкове законодавство про інновації	Система регламентів, програм та актів ЄС (Horizon Europe, EIC, EIT, ERA, Digital Europe, Chips Act, Net-Zero Industry Act)	Закон України «Про інноваційну діяльність»	Закон не враховує сучасну модель TRL-MRL-IRL-CRL, Pilot Plants, FOAK	Нова редакція Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності»
Наукові дослідження та інновації	Horizon Europe	Участь у Horizon Europe як асоційованої держави	Відсутня національна програма повного циклу «наука – технології – виробництво»	Державна програма технологічного та інноваційного розвитку
Дослідницька інфраструктура	European Research Area (ERA)	Окремі елементи інтеграції до ERA	Відсутня система розвитку наукової та інноваційної інфраструктури	Закон про дослідницьку та інноваційну інфраструктуру
Стартапи та Deep-Tech	European Innovation Council	Фонд розвитку інновацій (USF)	Недостатня підтримка високотехнологічних виробничих стартапів	Закон про венчурне фінансування та Deep-Tech
Технологічні парки	Розвинена мережа Science Parks та Technology Parks	Законодавство існує, але система малоефективна	Відсутня сучасна модель технологічних парків	Нова редакція Закону «Про технологічні парки»
Пілотні та демонстраційні виробництва	Pilot Plants, Demonstration Plants, FOAK	Відсутні як об'єкт державної політики	Розрив між ДіР та промисловим упровадженням	Закон про пілотні, демонстраційні та FOAK-виробництва
Індустріальні інновації	Chips Act, Net-Zero Industry Act, Critical Raw Materials Act	Закон «Про індустріальні парки»	Слабкий зв'язок між індустріальними парками та інноваціями	Зміни до Закону «Про індустріальні парки»

Джерело: сформовано авторами на основі [1; 26–32] та ін.

ажену та регулярно оновлювану систему, що поєднує рамкові регламенти, програми та стратегії в одне ціле. Українські документи мають нижчу якість насамперед через застарілість базового законодавства: Закон «Про інноваційну діяльність» ухвалено ще 2002 року, і він не відображає сучасних інструментів (моделі зрілості технологій, пілотні та FOAK-виробництва, Deep-Tech). Новіші документи, такі як WINWIN 2030 та оновлювана Стратегія, частково компенсують це, але не мають сили закону.

Дієвість документів ЄС забезпечується їх підкріпленням значним бюджетом (Horizon Europe – понад 93 млрд євро), розвиненими інституціями (EIC, ERC, EIT) і розвинутою ефективною системою індикаторів моніторингу. Українські документи страждають на типову ваду, а саме – декларативність. Стратегічні цілі не завжди підкріплені фінансуванням, механізмами реалізації та відпо-

відальними інституціями, на що вказують і фахові оцінки реалізації Стратегії до 2030 року. Як наслідок, розрив між задекларованими цілями та практичним виконанням залишається суттєвим.

Вплив діючих нормативно-правових документів має вимірюватися фактичним станом інноваційних систем. ЄС стабільно перебуває серед світових інноваційних центрів, а його держави-члени посідають провідні позиції за результативністю. Україна за методологією European Innovation Scoreboard 2025 належить до групи початкових інноваторів (*emerging innovators*), демонструючи результативність нижче 70% середнього рівня ЄС, що відображає обмежений практичний вплив наявних документів [1]. Водночас асоціація до Horizon Europe вже забезпечила реальний доступ українських дослідників і стартапів до євро-

Порівняння інститутів інноваційного розвитку

Блок	ЄС	Україна	Прогалини України	Що необхідно створити
Центральний орган інноваційної політики	Європейська Комісія, DG RTD	Повноваження розподілені між МОН, Мінекономіки та Мінцифри	Відсутній єдиний центр формування інноваційної політики	Національне агентство інноваційного розвитку України
Фінансування наукових досліджень	European Research Council (ERC)	Національний фонд досліджень України	Недостатнє фінансування прикладних досліджень	Національний фонд технологічного розвитку
Фінансування інновацій	European Innovation Council (EIC)	Фонд розвитку інновацій	Відсутня підтримка масштабування технологій	Український аналог EIC
Інтеграція науки, освіти та бізнесу	European Institute of Innovation and Technology (EIT)	Відсутній	Відсутній інтегратор інноваційної екосистеми	Український інститут інновацій та технологій
Прикладні дослідження	Fraunhofer, VTT, CEA	НАН України, університети	Відсутня мережа прикладних технологічних інститутів	Українська мережа інститутів типу Fraunhofer
Інженерні центри	Engineering Centers	Поодинокі структури	Відсутня національна система інженерних центрів	10–15 галузевих інженерних центрів
Industrial Labs	Розвинена мережа	Майже відсутні	Відсутній етап підготовки технологій до масштабування	Національна мережа Industrial Labs
Pilot Plants	Широко використовуються	Практично відсутні	Найбільший розрив інноваційної системи	20–30 Pilot Plants
Інноваційні кластери	European Cluster Collaboration Platform	Поодинокі кластери	Відсутня національна кластерна політика	Агентство кластерного розвитку
Інноваційне фінансування	EIB, EIF	Обмежене банківське фінансування	Відсутні механізми довгого капіталу	Банк промислово-інноваційного розвитку

Джерело: сформовано авторами на основі [1; 26–33].

пейського фінансування, що є прикладом дієвого інтеграційного інструмента.

Отже, зіставлення документів дозволяє виділити такі ключові прогалини в українському законодавстві у сфері інноваційної політики:

- ✦ *Застарілість рамкового закону.* Базовий Закон «Про інноваційну діяльність» не відповідає сучасній архітектурі інноваційної політики ЄС.
- ✦ *Відсутність законодавчих актів про інфраструктуру масштабування.* Немає законодавства про пілотні, демонстраційні та FOAK-виробництва й про дослідницьку інфраструктуру.
- ✦ *Неінтегрованість стратегій.* Інноваційна та промислова політика не поєднані, бракує промислово-інноваційної стратегії за зразком EU Industrial Strategy.
- ✦ *Декларативність і слабе фінансування.* Документи часто не підкріплені бюджетом, механізмами та індикаторами виконання.
- ✦ *Незавершена інституційна імплементація.* Інтеграція до ERA та участь у New European Innovation Agenda потребують внутрішніх нормативних рішень.

Узагальнення прогалин за всіма розглянутими вимірами та оцінка документів ЄС і України у сфері інноваційної політики дає підстави обґрунтувати необхідність формування єдиної національної системи інноваційного розвитку за принципом

Таблиця 5

Порівняння стратегій інноваційного розвитку

Блок	ЄС	Україна	Прогалини України	Що необхідно розробити
Загальна інноваційна стратегія	New European Innovation Agenda	Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року	Потребує оновлення та прив'язки до промислового розвитку	Нова Стратегія інноваційного розвитку до 2035 року
Цифрові інновації	Digital Europe Programme	WINWIN 2030	Слабкий зв'язок із промисловою модернізацією	Розширення WINWIN 2030 промислово-технологічним блоком
Дослідницький простір	European Research Area (ERA)	Інтеграція до ERA	Відсутня внутрішня система дослідницького простору	Стратегія розвитку науково-дослідницького простору України
Промислово-інноваційна стратегія	EU Industrial Strategy	Відсутня	Інноваційна та промислова політика не інтегровані	Стратегія промислово-інноваційного розвитку України до 2035 року
Смарт-спеціалізація	Smart Specialisation Strategy (S3)	Впроваджується частково	Недостатня інтеграція в регіональний розвиток	Стратегія розвитку інноваційних регіонів і кластерів
Deep-Tech	New European Innovation Agenda	Частково WINWIN 2030	Відсутня окрема політика розвитку Deep-Tech	Стратегія розвитку Deep-Tech індустрій
Pilot Plants та FOAK	Передбачені в більшості технологічних програм ЄС	Відсутні	Немає механізму переходу від НДДКР до виробництва	Стратегія розвитку Pilot Plants, Demonstration Plants та FOAK
Інноваційна інфраструктура	Комплексна система EIC, EIT, EDIH, кластерів, технопарків, Pilot Plants	Відсутня окрема стратегія	Інфраструктура розвивається фрагментарно	Стратегія розвитку інноваційної інфраструктури України

Джерело: сформовано авторами на основі [1; 26–33] та ін.

Таблиця 6

Порівняльна оцінка документів за якістю, дієвістю та впливом

Критерій	ЄС	Україна	Розрив
Якість	Висока: кодифікована, оновлювана система	Базові закони 2002–2011 рр. є застарілими	Значний
Дієвість	Підкріплена бюджетом та інституціями	Декларативність, слабе фінансування	Значний
Вплив	ЄС – світовий інноваційний центр	Початковий інноватор (EIS 2025)	Критичний

Джерело: сформовано авторами.

«прийняти – створити – розробити». Першочергові її кроки запропоновані на *рис. 1*.

ВИСНОВКИ

Проведений аналіз засвідчує, що інноваційна система України відстає від системи ЄС не за окремими елементами, а системно – за кількісно-якіс-

ним, нормативно-правовим, інституційним і стратегічним вимірами, що підкріплюється кількісним розривом у фінансуванні ДіР та позицією України в групі початкових інноваторів за EIS 2025.

Для наближення до європейської моделі Україні доцільно сформулювати єдину національну систему інноваційного розвитку через узгоджене

Крок 1 ПРИЙНЯТИ <i>нормативно-правові акти</i>	Крок 2 СТВОРИТИ <i>інституції</i>	Крок 3 РОЗРОБИТИ <i>стратегії</i>
• Нову редакцію Закону України «Про підтримку та розвиток інноваційної діяльності» • Закон України «Про технологічні парки» (нова редакція) • Закон України «Про пілотні, демонстраційні та FOAK-виробництва» • Закон України «Про дослідницьку та інноваційну інфраструктуру» • Закон України «Про венчурне фінансування інновацій»	• Національне агентство інноваційного розвитку України як єдиний центр політики • Національний фонд технологічного розвитку та український аналог EIC • Український інститут інновацій та технологій (аналог EIT) • Мережу прикладних інститутів типу Fraunhofer, інженерних центрів та Industrial Labs • Мережу Pilot Plants (20–30 одиниць) для подолання головного розриву • Агентство кластерного розвитку та Банк промислово-інноваційного розвитку	• Стратегію промислово-інноваційного розвитку України до 2035 року • Стратегію розвитку інноваційної інфраструктури • Стратегію розвитку Deep-Tech індустрій • Стратегію розвитку Pilot Plants та FOAK-виробництв • Стратегію інтеграції науки, технологій та промисловості
Наскрізна умова: кількісне нарощування фінансування ДіР з поступовим наближенням до орієнтирів ЄС і стимулювання частки приватного сектора, без чого інституційні реформи не дадуть очікуваного результату		

Рис. 1. Напрями державної політики у сфері інноваційного розвитку України

Джерело: розроблено авторами.

прийняття нормативних актів, створення відсутніх інституцій та розроблення інтегрованих стратегій. Першочерговими є формування єдиного центру інноваційної політики, подолання інфраструктурного розриву (передусім Pilot Plants та інші ланки масштабування технологій) і нарощування фінансування досліджень із залученням приватного сектора.

Саме ці елементи сьогодні найбільше відрізняють інноваційну систему України від інноваційної системи Європейського Союзу та мають стати орієнтирами державної політики у сфері інноваційного розвитку.

Перспективи подальших досліджень пов’язані з розробленням дорожньої карти впровадження запропонованих заходів та обґрунтування послідовності реформ з урахуванням умов воєнного та післявоєнного періодів. ■

БІБЛІОГРАФІЯ

1. European Innovation Scoreboard 2025. Country profile Ukraine. *European Commission*. 2025. URL:

https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2025/ec_rtd_eis-country-profile-ua.pdf

2. R&D expenditure in the EU, 2024–2025. *Eurostat*. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat>

3. Research and development expenditure (% of GDP). Ukraine, 2023. *World Bank; Eurostat*. URL: <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?locations=UA>

4. Інноваційна Україна 2020: національна доповідь / за заг. ред. В. М. Гейця. Київ : НАН України, 2015. URL: https://www.academia.edu/34340653/INNOVATIVE_UKRAINE_2020_ІННОВАЦІЙНА_УКРАЇНА_2020

5. Повоєнне відродження України: Візія відділення економіки Національної академії наук України / ред. Е. М. Лібанова. НАН України, 2022. URL: <https://ndc-ipr.org/developments/post/viziya-povoyenne-vidrodzhennya-ukrayini>

6. Збереження і розвиток України в умовах війни та миру : національна доповідь / ред. кол. : С. І. Пирожков, Н. В. Хамітов, Є. І. Головаха та ін. Київ, 2024. 220 с. URL: <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2024/04/24071611302645-8677.pdf>

7. Геєць В. М. Соціалізація і її успішність у моделі осягнення розвитку соціального світу. *Економічна теорія*. 2021. № 4. С. 5–40.
DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2021.04.005>
8. Геєць В. М., Бурлай Т. В., Близнюк В. В. Соціальна резильєнтність національної економіки крізь призму досвіду Європейського Союзу та України. *Економічна теорія*. 2023. № 3. С. 5–43.
DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2023.03.005>
9. Геєць В. М. Суперечності та перспективи економічного зростання на інноваційній основі в Україні. *Економіка України*. 2024. № 11. С. 3–28.
DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.003>
10. Розвиток інноваційної системи України в європейському науково-технологічному просторі : наукова доповідь / за ред. чл.-кор. НАН України І. Ю. Єгорова. Київ, 2018. 198 с. URL: <https://ief.org.ua/publication/naukovi-dopovidi/2018/rozvytok-innovatsiynoi-systemy-ukrainy-v-evropeyskomu-naukovo-tekhnologichnomu-prostori>
11. Єгоров І. Ю., Рижкова Ю. О. Інноваційна політика та імплементація розумної спеціалізації в Україні. *Економіка і прогнозування*. 2018. № 3. С. 48–64.
DOI: <https://doi.org/10.15407/eip2018.03.048>
12. Кіндзерський Ю. В. Інклюзивна індустріалізація для сталого розвитку: до засад теорії та політики формування. *Економіка України*. 2021. № 5. С. 3–39.
DOI: <https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.05.003>
13. Кіндзерський Ю. В. Повоєнне відновлення промисловості України: виклики та особливості політики. *Економічний аналіз*. 2022. Т. 32. № 2. С. 101–117.
DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101>
14. Лібанова Е. М. Людський капітал України: втрати внаслідок війни і перспективи повоєнного відродження: стенограма доповіді на засіданні Президії НАН України 5 лютого 2025 р. *Вісник НАН України*. 2025. № 4. С. 38–45.
DOI: <https://doi.org/10.15407/visn2025.04.038>
15. Підоричева І. Ю. Євроінтеграція України у сфері досліджень та інновацій: стан, виклики, заходи прискорення. *Журнал європейської економіки*. 2021. Т. 20. № 4. С. 710–731. URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1570>
16. Підоричева І. Ю. Європейський дослідницький простір: новий етап розвитку та можливості інтеграції України у воєнний і повоєнний періоди. *Економіка промисловості*. 2022. № 3. С. 5–40.
DOI: <https://doi.org/10.15407/econindustry2022.03.005>
17. Сторонянська І., Залуцький І. Інституційно-організаційне забезпечення імплементації моделі смарт-спеціалізації в Україні. *Економічна теорія*. 2021. № 2. С. 28–46.
DOI: <https://doi.org/10.15407/etet2021.02.028>
18. Інтеграція освіти та науки в Україні на базі моделі університету майбутнього : кол. моногр. / за заг. ред. В. Є. Хаустової. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2021. 424 с.
DOI: <https://doi.org/10.32983/978-617-7801-31-2>
19. Решетняк О. І. Наукова та науково-технічна діяльність в Україні: оцінка та напрямки розвитку : монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2020. 720 с. URL: https://www.ndc-ipr.org/media/publications/files/Монографія_Решетняк_О.І..pdf
20. Хаустова В. Є., Решетняк О. І., Зінченко В. А., Криванич М. В. Інтегральна оцінка освітньої, наукової й інноваційної діяльності та дослідження їх впливу на економічний розвиток України. *Бізнес Інформ*. 2021. № 12. С. 114–123.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-114-123>
21. Матюшенко І. Ю., Хаустова В. Є., Князев С. І. Інституційна підтримка інноваційних науково-дослідних розробок у процесі формування єдиного дослідницького простору ЄС та України. *Science and Innovation*. 2017. Vol. 13. Iss. 2. P. 5–26.
DOI: <https://doi.org/10.15407/scin13.02.005>
22. Хаустов М. М. Стартапи: створення та масштабування : монографія. Харків : ФОП Лібуркіна Л. М., 2023. 224 с.
DOI: <https://doi.org/10.32983/978-617-7801-44-2>
23. Davydiuk O., Shovkopliash H., Malovatskyi O., Ivaņova H., Tsiupak V. Devising directions for unifying innovation flow in Ukraine in the context of its European integration, given the conditions of the ongoing armed conflict and the prospects of post-war reconstruction. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*. 2025. Vol. 5. No. 13. P. 105–113.
DOI: <https://doi.org/10.15587/1729-4061.2025.341063>
24. Бут-Гусаїм О. Г. Інноваційний розвиток бізнес-структур. *Бізнес Інформ*. 2024. № 2. С. 72–81.
DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-72-81>
25. Ivashchenko A., Kornilyuk A., Polishchuk Ye., Romanchenko T., Reshetnikova I. Regional smart specialization in Ukraine: JRC methodology applicability. *Problems and Perspectives in Management*. 2020. Vol. 18. Iss. 4. P. 247–263.
DOI: [http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18\(4\).2020.21](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18(4).2020.21)
26. Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021R0695>
27. The New European Innovation Agenda. *European Commission*. 2022. URL: https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en
28. Закон України «Про інноваційну діяльність» № 40-IV від 4 липня 2002 р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
29. Угода про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським

співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text

30. Стратегія розвитку сфери інноваційної діяльності до 2030 року : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 10 липня 2019 р. № 526-р. (зі змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-p#Text>
31. Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року (WINWIN 2030) : схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 31 грудня 2024 р. № 1351-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-p#Text>
32. Закон України «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» від 08 вересня 2011 р. № 3715-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>
33. Хаустова В. Є. Трансформація моделі економіки України у повоєнний період : монографія. Харків : Лібуркіна Л. М., 2025. 152 с.
DOI: <https://doi.org/10.32983/978-617-7801-52-7>

REFERENCES

- But-Husaim O. H. (2024). Innovatsiyni rozvytok biznes-struktur [Innovative development of business structures]. *Biznes Inform*, 2, 72–81.
<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2024-2-72-81>
- Davydiuk O., Shovkopiias H., Malovatskyi O., Ivanova H. & Tsiupak V. (2025). Devising directions for unifying innovation flow in Ukraine in the context of its European integration, given the conditions of the ongoing armed conflict and the prospects of post-war reconstruction. *Eastern-European Journal of Enterprise Technologies*, 13(5), 105–113.
<https://doi.org/10.15587/1729-4061.2025.341063>
- eur-lex.europa.eu (2021). Regulation (EU) 2021/695 of the European Parliament and of the Council of 28 April 2021 establishing Horizon Europe – the Framework Programme for Research and Innovation. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=celex%3A32021R0695>
- European Commission (2025). *European Innovation Scoreboard 2025. Country profile Ukraine*. https://ec.europa.eu/assets/rtd/eis/2025/ec_rtd_eis-country-profile-ua.pdf
- European Commission (2022). *The New European Innovation Agenda*. https://research-and-innovation.ec.europa.eu/strategy/support-policy-making/shaping-eu-research-and-innovation-policy/new-european-innovation-agenda_en
- Eurostat. *R&D expenditure in the EU, 2024–2025*. <https://ec.europa.eu/eurostat>
- Heiets V. M. (2015). *Innovatsiina Ukraina 2020: natsionalna dopovid* [Innovative Ukraine 2020: national report]. NAN Ukrainy. https://www.academia.edu/34340653/INNOVATIVE_UKRAINE_2020_INNOVATSIYNA_UKRAYINA_2020
- Heiets V. M. (2021). Sotsializatsiia i yii uspishnist u modeli osiahnennia rozvytku sotsialnoho svitu [Socialization and its success in the model of comprehending the development of the social world]. *Ekonomichna teoriia*, 4, 5–40.
<https://doi.org/10.15407/etet2021.04.005>
- Heiets V. M., Burlai T. V. & Blyzniuk V. V. (2023). Sotsialna rezyliientnist natsionalnoi ekonomiky kriz pryizmu dosvidu Yevropeiskoho Soiuzu ta Ukrainy [Social resilience of the national economy through the prism of the experience of the European Union and Ukraine]. *Ekonomichna teoriia*, 3, 5–43.
<https://doi.org/10.15407/etet2023.03.005>
- Heiets V. M. (2024). Superechnosti ta perspektyvy ekonomichnoho zrostannia na innovatsiinii osnovi v Ukraini [Contradictions and prospects of innovation-based economic growth in Ukraine]. *Ekonomika Ukrainy*, 11, 3–28.
<https://doi.org/10.15407/economyukr.2024.11.003>
- Ivashchenko A., Kornyluk A., Polishchuk Ye., Romanchenko T. & Reshetnikova I. (2020). Regional smart specialization in Ukraine: JRC methodology applicability. *Problems and Perspectives in Management*, 4(18), 247–263.
[http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18\(4\).2020.21](http://dx.doi.org/10.21511/ppm.18(4).2020.21)
- Khaustov M.M. (2023). *Startapy: stvorennia ta masshtabuvannia: monohrafiia* [Startups: creation and scaling: monograph]. Kharkiv: FOP Liburkina L. M.
<https://doi.org/10.32983/978-617-7801-44-2>
- Khaustova V. Ye., Reshetniak O. I., Zinchenko V. A. & Kryvanych M. V. (2021). Intehralna otsinka osvithoi, naukovi y innovatsiinoi diialnosti ta doslidzhenia yikh vplyvu na ekonomichnyi rozvytok Ukrainy [Integral assessment of educational, scientific and innovative activities and research of their impact on the economic development of Ukraine]. *Biznes Inform*, 12, 114–123.
<https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-12-114-123>
- Khaustova V. Ye. (2021). *Intehratsiia osvity ta nauky v Ukraini na bazi modeli universytetu maibutnoho: kol. monohr.* [Integration of education and science in Ukraine based on the university of the future model: coll. monogr.]. Kharkiv: FOP Liburkina L. M.
<https://doi.org/10.32983/978-617-7801-31-2>
- Khaustova V.Ye. (2025). *Transformatsiia modeli ekonomiky Ukrainy u povoiennyi period*: monohrafiia [Transformation of Ukraine's economic model in the post-war period: monograph]. Kharkiv: Liburkina L. M.
<https://doi.org/10.32983/978-617-7801-52-7>
- Kindzerskyi Yu.V. (2021). Inkluzyvna industrializatsiia dlia staloho rozvytku: do zasad teorii ta polityky formuvannia [Inclusive industrialization for sustainable development: towards the foundations of theory and policy of formation]. *Ekonomika Ukrainy*, 5, 3–39.
<https://doi.org/10.15407/economyukr.2021.05.003>
- Kindzerskyi Yu.V. (2022). Povoienne vidnovlennia promyslovosti Ukrainy: vyklyky ta osoblyvosti polityky [Post-war reconstruction of Ukraine's industry: challenges and policy features]. *Ekonomichnyi analiz*, 2(32), 101–117.
<https://doi.org/10.35774/econa2022.02.101>

- Libanova E. M. (2025). Liudskiy kapital Ukrainy: vtraty vnaslidok viiny i perspektyvy povoiennoho vidrodzhennia: stenohrama dopovidi na zasidanni Prezydii NAN Ukrainy 5 liutoho 2025 r. [Human capital of Ukraine: losses due to the war and prospects for post-war revival: transcript of the report at the meeting of the Presidium of the National Academy of Sciences of Ukraine on February 5, 2025]. *Visnyk NAN Ukrainy*, 4, 38–45. <https://doi.org/10.15407/visn2025.04.038>
- Libanova E.M. (2022). *Povoienne vidrodzhennia Ukrainy: Viziia viddilennia ekonomiky Natsionalnoi akademii nauk Ukrainy* [Post-war revival of Ukraine: Vision of the Department of Economics of the National Academy of Sciences of Ukraine]. NAN Ukrainy. <https://ndc-ipr.org/developments/post/viziya-povoyenne-vidrodzhennya-ukrayini>
- Matiushenko I. Yu., Khaustova V. Ye. & Kniaziev S. I. (2017). Instytutsiina pidtrymka innovatsiinykh naukovykh doslidnykh rozrobok u protsesi formuvannia yedynoho doslidnytskoho prostoru YeS ta Ukrainy [Institutional support for innovative research and development in the process of forming the single research space of the EU and Ukraine]. *Science and Innovation*, 2(13), 5–26. <https://doi.org/10.15407/scin13.02.005>
- Pidorycheva I. Yu. (2022). Yevropeyskiy doslidnytskyi prostir: novyi etap rozvytku ta mozhlyvosti intehtatsii Ukrainy u voiennyi i povoiennyi periody [European Research Area: a new stage of development and opportunities for Ukraine's integration in the wartime and post-war periods]. *Ekonomika promyslovosti*, 3, 5–40. <https://doi.org/10.15407/econindustry2022.03.005>
- Pidorycheva I.Yu. (2021). Yevrointehratsiia Ukrainy u sferi doslidzhen ta innovatsii: stan, vyklyky, zakhody pryskorennia [European integration of Ukraine in the field of research and innovation: state, challenges, acceleration measures]. *Zhurnal yevropeiskoi ekonomiky*, 4(20), 710–731. <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/1570>
- Pyrozhekov S. I., Khamitov N. V. & Holovakha Ye. I. (2024). *Zberezhennia i rozvytok Ukrainy v umovakh viiny ta myru: natsionalna dopovid* [Preservation and development of Ukraine in conditions of war and peace: national report]. Kyiv. <https://files.nas.gov.ua/PublicMessages/Documents/0/2024/04/24071611302645-8677.pdf>
- Reshetniak O.I. (2020). *Naukova ta naukovykh-tekhnichna diialnist v Ukraini: otsinka ta napriamky rozvytku: monohrafiia* [Scientific and scientific-technical activity in Ukraine: evaluation and development directions: monograph]. Kharkiv: FOP Liburkina L. M. https://www.ndc-ipr.org/media/publications/files/Monohrafiia_Reshetniak_O.I.pdf
- Storonianska I. & Zalutskyi I. (2021). Instytutsiino-orhanizatsiine zabezpechennia implementatsii modeli smart-spetsializatsii v Ukraini [Institutional and organizational support for the implementation of the smart specialization model in Ukraine]. *Ekonomichna teoriia*, 2, 28–46. <https://doi.org/10.15407/etet2021.02.028>
- World Bank & Eurostat. (2023). Research and development expenditure (% of GDP). Ukraine, 2023. *World Bank; Eurostat*. <https://data.worldbank.org/indicator/GB.XPD.RSDV.GD.ZS?locations=UA>
- Yehorov I. Yu. (2018). *Rozvytok innovatsiinoi systemy Ukrainy v yevropeiskomu naukovykh-tekhnolohichnomu prostori: naukova dopovid* [Development of Ukraine's innovation system in the European scientific and technological space: scientific report]. Kyiv. <https://ief.org.ua/publication/naukovi-dopovidi/2018/rozvytok-innovatsiinoi-systemy-ukrainy-v-evropeyskomu-naukovo-tekhnolohichnomu-prostori>
- Yehorov I.Yu. & Ryzhkova Yu.O. (2018). Innovatsiina polityka ta implementatsiia rozumnoi spetsializatsii v Ukraini [Innovation policy and implementation of smart specialization in Ukraine]. *Ekonomika i prohnovuvannia*, 3, 48–64. <https://doi.org/10.15407/eip2018.03.048>
- zakon.rada.gov.ua. (2002). Zakon Ukrainy «Pro innovatsiinu diialnist» № 40-IV vid 4 lypnia 2002 r. (zi zminamy) [Law of Ukraine «On Innovation Activity» No. 40-IV of July 4, 2002 (as amended)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>
- zakon.rada.gov.ua. Uhoda pro Asotsiatsiiu mizh Ukrainoiu, z odniiei storony, ta Yevropeiskym Soiuzom, Yevropeiskym spivtovarystvom z atomnoi enerhii i yikhnyimi derzhavamy-chlenamy, z inshoi storony [Association Agreement between Ukraine, of the one part, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, of the other part]. https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
- zakon.rada.gov.ua. (2019). Stratehiia rozvytku sfery innovatsiinoi diialnosti do 2030 roku: skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 10 lypnia 2019 r. № 526-r. (zi zminamy) [Strategy for the development of the innovation sphere until 2030: approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated July 10, 2019 No. 526-r. (as amended)]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/526-2019-r#Text>
- zakon.rada.gov.ua. (2024). Stratehiia tsyfrovoho rozvytku innovatsiinoi diialnosti Ukrainy na period do 2030 roku (WINWIN 2030): skhvaleno rozporiadzhenniam Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 31 hrudnia 2024 r. № 1351-r. [Strategy of digital development of innovation activity of Ukraine for the period up to 2030 (WINWIN 2030): approved by the order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 31, 2024 No. 1351-r.]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-r#Text>
- zakon.rada.gov.ua. (2011). Zakon Ukrainy «Pro priorytetni napriamy innovatsiinoi diialnosti v Ukraini» vid 08 veresnia 2011 r. № 3715-VI [Law of Ukraine «On Priority Areas of Innovation Activity in Ukraine» of September 8, 2011 No. 3715-VI]. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3715-17#Text>

Дослідження не отримувало зовнішнього фінансування.
Автори заявляють про відсутність конфлікту інтересів.
Інструменти ШІ у підготовці цієї роботи не використовувались.

Стаття надійшла до редакції / Received: 05.06.2026
Статтю прийнято до публікації / Accepted: 18.06.2026
Оприлюднено / Published: 30.07.2026